

Steunpunt
Kerkelijke
Beheerszaken

Onderzoeksrapport VVB en Geefgedrag
(september 2009)

INHOUD

INLEIDING	3
1. IS HET ONDERWERP HET ONDERZOEK WAARD.....	5
2. OVER BESTAAN EN GEBRUIK VAN VVB RICHTLIJNEN.....	6
3. APARTE INZAMELING VOOR KERKELIJKE (VERPLICHTE) DOELEN	7
4. ANDERE COLLECTEN?.....	8
5. VERANDERING IN GEEFGEDRAG?.....	9
6. INSTUREN VAN VVB-RICHTLIJN	10
SAMENVATTING BEVINDINGEN EN VERVOLGSTAPPEN	11
BIJLAGE I bij vraag 1: Een 'zorgpunt'?	13
BIJLAGE II bij vraag 2: Over gebruik en toepassing van richtlijnen.....	15
BIJLAGE III bij vraag 3: Landelijke vaste kerkelijke doelen	16
BIJLAGE IV bij vraag 4: Collecten voor niet-kerkelijke doelen	17
BIJLAGE V bij vraag 5: Invloeden op veranderend geefgedrag	18
BIJLAGE VI Geefgedrag en VVB discussienota.....	20
BIJLAGE VII Artikel 145 Acta GS Zwolle 2008.....	23

INLEIDING

.....Als iedereen volgens de tabel zou geven, zouden we een rijke gemeente zijn.....

De aanleiding

Eén van de onderwerpen waarover SKB regelmatig wordt bevraagd is hoe om te gaan met VVB tabellen. Hoewel al meer dan 10 jaar SKB (voorheen Platform van CvB's) een uitvoerige nota ter beschikking heeft, blijft de vraag naar actuele tabellen bestaan.

Voldoet de 'oude' tabel niet meer? Of denkt men dat oude tabellen achterhaald zijn?

De tabel zelf staat in een uitgebreid kader met brede toelichting. Maar het feit dat de notering in euro's is, geeft nog niet voldoende antwoord op de vraag of deze nog als actueel gezien wordt en mogelijkwijs aan vervanging toe is.

Achter deze vraag ligt nog een ander probleem, nl. dat het geefgedrag binnen kerken aan slijtage onderhevig is. De vraag is niet altijd: hebt u voor ons een tabel, maar hoe krijgen we het voor elkaar dat ook naar de richtlijn gegeven wordt.

Ook de hoogte wordt nogal eens ter discussie gesteld. Dit wordt op z'n minst al duidelijk door grote verschillen tussen huidige gehanteerde tabellen. En bovendien bestaat veel onderscheid in zaken die wel of niet onder VVB vallen, nog afgezien van het feit dat binnen kerken verschillend wordt omgegaan met collecten die wel of niet onderdeel zijn van de interne en externe kerkelijke verplichtingen. In de startnota (zie bijlage VI) bij het gehouden onderzoek worden een tiental variabelen opgesomd die invloed hebben op de toepassing van de tabel (.....wat zit er wel en wat zit er niet in...).

Voor een bredere motivatie verwijzen we naar bijlage VI.

Opdrachtformulering voor deputaatschap Financiën en Beheer Synode Zwolle Zuid 2008

Dat het onderwerp in een bredere context staat blijkt ondermeer uit de inbreng van de financiële commissie aan de Synode van Zwolle Zuid door een onderzoeksvoorstel te doen, uit te voeren door het deputaatschap Financiën en Beheer. De synode heeft dit voorstel overgenomen en is vastgelegd als besluit in hoofdstuk XV van de acta (zie bijlage VII). Hoewel de scope van dat onderzoek anders geformuleerd en ook anders gericht is, is er wel sprake van dezelfde achtergrondvragen bij het onderzoek, nl. veranderend geefgedrag. En indien daar sprake van is: in welke mate en vooral: zijn er maatregelen te nemen voor een verbeterde situatie.

Overigens is de aanleiding voor het F&B onderzoek in eerste instantie ontstaan vanuit de gezamenlijke financiële verplichting aan het kerkverband, bekend als de landelijke quota. Voor 2009 heeft dat een omvang van € 4.350.000; bij 124.588 zielen is dat € 34,92 per ziel. Dit is grof berekend ca. 10% van de begroting van de plaatselijke kerk, waarvan iets meer dan de helft betrekking heeft op opleiding (TU) en toerusting (Dtég). (De VSE bijdrage is hier geen onderdeel van). Daarnaast kennen kerken uitgaven voor lokale en landelijk doelen buiten de kerkelijke begroting, die mogelijk hun invloed kunnen hebben op het totale geefpatroon.

Toch zal een dergelijk diepgaander onderzoek naar de beweegredenen en oorzaken van veranderd geefgedrag (eveneens) moeten gaan over het totaal van de kerkelijke inkomsten en uitgaven: enerzijds de VVB, collecten en andere inzamelingen en anderzijds het totaal van de kerkelijke verplichtingen en giften aan derden. Deze bredere scope wordt ook in de formulering van het synodebesluit verwoord.

Doel van het SKB onderzoek:

- Inzicht verkrijgen in de omvang van het onderwerp en de mate van de probleemstelling
- Inventariseren welke tabellen momenteel gebruikt worden
- Nagaan of het gebruik van tabellen als een bruikbaar instrument wordt gezien
- Nagaan of er enige mate van overeenkomst in incassering systematiek en in toepassing van tabellen bestaat
- Aan de hand van de onderzoeksresultaten beoordelen of het nuttig is met een vernieuwde advies richtlijnen tabel te komen en te bezien of een grotere mate van eenduidigheid in middelen en methoden bereikt (geadviseerd) kan worden.

- Uit het geheel van het onderzoek zal nadrukkelijk beoordeeld moeten worden of er structurele verbeteringen in de communicatie naar de gemeenteleden moet plaatsvinden.

Begrenzing

Het onderzoek is in eerste instantie gericht op methode en middelen van VVB-inkomstenverwerving.

Dit onderzoek is niet gericht op de achterliggende diepere oorzaken van geefgedrag, wel zal overigens uit de beantwoording blijken dat deze wel tot uitdrukking komen. In onze conclusies gaan we niet voorbij aan dit aspect.

Gestelde vragen:

- 1a. Vindt u dit onderwerp actueel genoeg om aandacht aan te besteden? Ja/Nee
- 1b. Indien dit onderwerp in uw gemeente een "zorgpunt" is, kunt u aangeven op welke terrein?

- 2a. Gebruikt u een VVB-richtlijn? Ja/Nee
- 2b. Hebt u de indruk dat deze 'naar behoren' door de gemeenteleden wordt gehanteerd?

- 3a. Houdt u voor (de) landelijke vaste kerkelijke doelen (zoals Zending, Evangelisatie, Driehoek, TU) aparte inzamelingen? Ja/Nee
- 3b. Zo ja, via vaste collecten of ook op andere wijze?

- 4a. Vinden er in uw gemeente met enige regelmaat collecten plaats voor niet-kerkelijke doeleinden (b.v. voor ondersteuning lokale acties) ? Ja/nee
- 4b. Zo ja, komen deze dan op uw collecterooster in de plaats van collecten voor kerkelijke doeleinden of vindt inzameling uitsluitend doormiddel van een extra deurcollecten plaats?

5. Kunt u aangeven of het geefgedrag verandert en zo ja als gevolg van welke invloeden?

6. Wilt u ons uw VVB-richtlijn toesturen? Ja/Nee

Algemene bevindingen

- Van de 280 uitgestuurde vragenformulieren hebben 105 kerken gereageerd. Wij achten dit ruim voldoende om gemiddelden te trekken en eventuele conclusies te formuleren.
- We ontvingen meermalen positieve reacties en instemmende vragen rondom dit onderwerp.
- Er was een grote bereidheid om naast de beantwoording van de vragen ook de huidige VVB-richtlijnen tabel op te sturen: Iedereen (100%) gaf aan daar geen probleem mee te hebben, ca 90% van de respondenten stuurden de tabel op.
- Uit het antwoord op de vraag naar de wijze van inzameling voor vaste kerkelijke verplichtingen (ZEDT) bleek een gevarieerde manier van inkomsten verwerving, we noteerden vijf verschillende (meng)vormen welke meermalen ter tafel kwamen.
- Overweldigend was de variatie in gebruikte VVB-tabellen. O.m. tot uitdrukking komend in hoogte, in bruto of netto inkomen, wel of geen kinderaftrek, veel of weinig inkomens groepen variërend van 1 tot 25. Tabellen waarin alle te dekken kosten zijn begrepen en tabellen waarnaast nog andere bronnen functioneren. Kerken waar weinig voor algemene middelen uit de collecten worden gehaald en kerken waar ca 85% van de inkomsten uit collecten voor de kerk bestemd is.
Niet al die aspecten zijn af te lezen uit de tabellen zelf.
- Ongevraagd wordt meermalen gewezen op gebrek aan communicatie over de noodzaak tot geefbereidheid.
- De meest typerende verzuchting noteerden we diverse malen:
"Als iedereen volgens de tabel zou geven, zouden we een rijke gemeente zijn".

1. IS HET ONDERWERP HET ONDERZOEK WAARD

Vraag 1a: Vindt u dit onderwerp actueel genoeg om aandacht aan te geven.

Vraag 1b: Indien dit onderwerp in uw gemeente een "zorgpunt" is, kunt u aangeven op welk terrein.

Deze schijnbaar open deur vraag is duidelijk met een bedoeling gesteld. Vanuit de praktijk werden we meermalen bevestigd als SKB over dit onderwerp. Toch leek het ons nodig vooraf goed duidelijk te hebben of het incidenten zijn of een breder probleem. Zowel uit de cijfers hieronder, maar veel meer nog uit de beantwoording van vraag 1b blijkt het een uitdaging te worden om voor een groot deel ken naar verbetering te zoeken.

Vraag 1a	Is het de moeite van onderzoeken waard?	5% niet nodig	95% Ja.
Vraag 1b	Bij u een 'zorgpunt'?	23% nee.	77% Ja.
Vraag 1b	Zo ja, op welk terrein?	Zie tekst hieronder	Zie bijlage 1

5 van de 103 respondenten geven aan dat wat hen betreft het onderzoek niet nodig is. Uit de andere 95% van de antwoorden blijkt bij 23% een zekere positieve rapportage van de kerkelijke inkomsten of van een positief saldo op de jaarrekening, maar ook die groep vond het onderzoek zinvol. In een vervolg onderzoek zou het interessant kunnen zijn om van die vijf gemeenten nog eens naar de werkwijze van incasseren te kijken en welke waardevolle signalen daaruit zijn te halen. Interessant zijn de motieven van de vijf respondenten bij vraag 1 a: drie kerken geven geen redenen aan, 1 kerk geeft aan dat men voortdurend aandacht geeft aan het geefgedrag en bij een andere kerk is sprake van een structureel overschot op de jaarrekening.

Bij vraag 1b is verblijdend te noemen dat bijna een kwart (nog) niet in de problemen zit of dat niet als zodanig ervaart. Soms worden bij andere vragen wel minpunten opgesomd, die niet volledig stroken met het nee-antwoord, maar dit wordt meestal veroorzaakt doordat slecht 1 aspect wat moeizaam is.

Desondanks vindt de grote meerderheid van de responderende kerken waar het nog geen zorgpunt is toch nuttig om het onderzoek te houden.

De ja-antwoorden betreffen dus $\frac{3}{4}$ van het aantal reacties. Op zich meer dan voldoende om het onderzoek te vervolgen.

Voor het antwoord op de vraag naar de terreinen verwijzen we naar bijlage 1, waarin we in verkorte vorm alle antwoorden hebben weergegeven. Dat geldt voor zowel de 23% 'zonder zorgen' die we hieronder verkort weergeven (voorzover gemotiveerd), waaruit met name zal blijken dat voortdurende aandacht, zorg en inspanning tot resultaat leidt. De terreinen van de 77% die op zoek is naar verbetering worden verkort in bijlage weergegeven.

Geen probleem: 23%, met o.a. de navolgende opmerkingen:

- afgelopen jaren een ruim overschot gerealiseerd,
- doordat er veel aandacht aan is besteed
- niet onmiddellijk zorgpunt
- Bovenop zitten bij achterblijvers, nieuwe gemeente
- geen probleem
- blijvend aandacht nodig
- Na actie niet meer
- geen significante afwijking van gemidd. Cijfers & Feiten
- niet direct zorgpunt, maar soms is aanpassing wel gewenst

In bijlage I is een verzameling van de meeste gegeven aanvullende antwoorden verkort genoteerd.

2. OVER BESTAAN EN GEBRUIK VAN VVB RICHTLIJNEN

Vraag 2a: Gebruikt u een VVB-richtlijn

Vraag 2b: Hebt u de indruk dat deze 'naar behoren' door gemeenteleden wordt toegepast

Van verschillende zijden werd ons als SKB voorafgaand aan het onderzoek om een richtlijn gevraagd.

Bij doorvragen bleek meestal, dat men er wel één had, maar dat het gebruik ervan niet tot tevredenheid leidde. Als antwoord konden wij altijd verwijzen naar de vigerende Richtlijnen tabel, die al ruim 10 jaar bestaat, uitgegeven in de Platform periode. Deze tabel met een uitvoerige toelichting is nog steeds op onze Website te vinden. Daarnaast dienden wij onze leden met een tweetal afwijkende modellen, welke meer op de praktijk waren afgestemd. Het advies was nadrukkelijk beide te toetsen aan de eigen situatie en huidige praktijk. Het individuele alternatieve advies ging gepaard met een separate richtlijn voor inning t.b.v. een aantal grotere verplichtingen binnen het kerkverband, met ondermeer het motief dat ook daarmee naar drachtkracht geïnd kon worden.

Vraag 2a: Hebt u een richtlijn	Ja: 90%	Nee: 10%
Vraag 2b: Wordt deze gehanteerd	Ja: 11%	Nee: 89%

Hoewel het niet hebben van een richtlijn bij 10% van de kerken misschien verbazing wekt, is het haast inspirerend te noemen welke redenen of motieven daarachter liggen. Deze hebben zijn zowel positief gestemd van aard als ook om erg negatieve redenen. Hierbij een korte bloemlezing:

Nee, geen richtlijn. Opmerkingen:

- onvrede over oude lijst
- actie gepleegd
- vanaf 1-1-2009 niet meer, niet transparant, 20% van de leden draagt 80% van de inkomsten
- presentatie van resultatentabel met gemidd. 780 euro zie tekst
- verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenteleden.
- tabel werd totaal niet goed gehanteerd;
- gemeente wordt nu ahv begroting geconfronteerd met benodigde bijdrage

In bijlage II treft u de opmerkingen van de leden die wel een VVB richtlijn hanteren.

3. APARTE INZAMELING VOOR KERKELIJKE (VERPLICHTE) DOELEN

Vraag. 3 Houdt u voor de landelijke vaste kerkelijke doelen, (Zending, Evangelisatie, Driehoek en TU) aparte inzamelingen en zo ja, via vaste collecten of ook op andere wijze.

De vraag leverde een groot aantal variaties van mogelijkheden op. De vraag werd soms nog iets breder beantwoord omdat naast de vier genoemde doelen er nog meer verplichte doelen zijn, nl. de vele doelen die via dep. Financiën en Beheer voorkomen alsmede lokale of regionale structurele zaken. De meeste antwoorden richten zich wel op de vier met name genoemde doelen.

1	Voor de vier genoemde vaste verplichtingen een geheel afzonderlijke inzameling	5%
2	Aparte inzameling met aanvullende collecten	20% *)
3	Aparte inzameling met aanvullende collecten en ontbrekend deel uit kerkkas	42% *)
4	Collecten en kerkkas	30%
5	Alles uit kerkkas = dat is ingebouwd in VVB .	3%
*)	Meestal alleen voor Zending en TU aparte ('huis aan huis') inzameling	

Uit de beantwoording blijkt dat slecht weinig kerken (5%) helemaal apart inzamelen voor de vier grote doelen, Zending (zendingsbijdragen en het F&B-deel) , Evangelisatie (lokaal of regionaal en F&B deel), Driehoek en TU (alles via F&B).

Deze variant van inzamelen kan bestaan uit: alles uit aparte inzamelen of aparte inzameling plus een aantal geplande collecten. (variant 1). Uit de link van antwoorden uit variant 1 bleek een opmerkelijk positieve beantwoording met vraag 2 (is het bij u een probleem.....).

Wat betreft de Driehoek werd in het overgrote deel (70%) van de gevallen gemeld, dat deze behoren binnen de inzameling van de diaconie.

Heel weinig kerken (3%) geven aan dat er geen enkele aparte inzameling wordt gedaan en dat alles uit de kerkkas wordt betaald. Anders gezegd: alle verplichte quota zijn ingebakken in VVB en kerkcollecten. (variant 5).

Bij de varianten 2 en 3 wordt in de meeste gevallen aangegeven, dat alleen voor Zending en TU apart is ingezameld.

Uit de varianten 3 en 4 wordt duidelijk, dat bij de meeste kerken collecten en inzameling niet voldoende opbrengen. Terwijl uit de beantwoording bij variant 2 niet altijd duidelijk was of in de praktijk ook alles binnenkwam. Uit het onderzoek bleek in ieder geval dat in 72% nodig is dat vanuit de kerkkas (algemene middelen) wordt bijbetaald. Als dit ook nog eens bij de helft van variant 2 aan de orde is, dan is dat zelfs 82%.

Uit een beperkt aantal antwoorden kan worden opgemaakt dat inningen voor de grotere kerkelijke verplichtingen ook naar draagkracht wordt geïnd en niet een vast bedrag per ziel. In relatie met andere antwoorden kan worden geconcludeerd dat dit een positieve invloed op het totale geefpatroon heeft.

In het onderzoek is niet meegenomen of kerken bij minder ingezamelde gelden ook minder betalen aan die doelen. Van tijd tot tijd horen we uit andere bronnen, dat dit wel voorkomt.

4. ANDERE COLLECTEN?

Vraag 4a. Vinden er in uw gemeente met enige regelmaat collecten plaats voor niet kerkelijke doeleinden (b.v. voor ondersteuning lokale acties).

Vraag 4b. Zo ja, komen deze dan op uw collecterooster in de plaats van collecten voor kerkelijke doeleinden of vindt de inzameling plaats uitsluitend plaats d.m.v. een extra deurcollecte.

De achtergrond bij het stellen van de vraag is, of de oorspronkelijke bron van inkomsten voor kerkelijke doeleinden via collecten onderhevig is aan 'concurrentie'.

Vraag 4a	Collecten niet kerkelijke doelen	71% Ja	29% Nee
Vraag 4b	In de plaats van?	48% geheel of gedeeltelijk i.p.v.	52% als extra deurcoll.

5. VERANDERING IN GEEFGEDRAG?

5a. Kunt u aangeven of het geefgedrag verandert?

5b. En zo ja, als gevolg van welke invloeden

Deze vraag was gesteld met de bedoeling om negatieve effecten te meten.

Interessant is te ervaren dat het antwoord van de leden op de vraag –terecht - zowel op positieve als negatieve effecten kan duiden.

En juist die positieve antwoorden kunnen zinvol zijn voor het vervolg.

Uit vraag 5b was gemakkelijk af te leiden welke verandering in geefgedrag werd gesignaleerd.

Vraag 5a	Is er sprake van verandering	17% ja, in positieve richting	83% signaleert een negatieve ontwikkeling *)
-----------------	-------------------------------------	--------------------------------------	---

*) Reacties over stabiel geefniveau zijn onder negatieve ontwikkeling gerekend.

Opmerkingen bij positieve ontwikkeling

- zien stijging door goede afspraken
- bij goede vooraankondiging verhoogt de betrokkenheid/opbrengst
- i.v.m. nieuw te kopen kerkgebouw over verbouw 2 x
- na aantrekken van 2e predikant
- sinds vraag om automatische incasso
- door groeiende gemeente en meer gegeven
- bij duidelijke doelen wordt er goed gegeven
- herhaalde oproepen en actieve gerichte benadering (o.a. Beamer, brieven, acties) hebben effect 6 x
- Bovenop zitten bij achterblijvers

Opmerkingen bij negatieve ontwikkeling (selectie)

-
- Jongeren geven niet automatisch uit henzelf, minder betrokkenheid / jeugd weet niet meer wat geven is
- Aansprekende doelen leveren veelal beduidend meer op.
- kleine muntjes (collecten)
- VVB heeft minder prioriteit, één van de goede doelen
- Geven aan arme kinderen in Afrika; wordt zelfs verwacht dat de kerk daaraan betaald.
- VVB: wordt opgezegd als het tegenzit, Collecten: minder opbrengst; fin. crisis/recessie

Voor overige reacties bij negatieve ontwikkeling zie bijlage V.

6. INSTUREN VAN VVB-RICHTLIJN

Vraag 6: Wilt u ons uw (plaatselijke) VVB-richtlijn toesturen?

Het is als een teken van betrokkenheid te duiden, dat hierbij een score van 100% is te noteren. Alle respondenten gaven aan hun VVB-richtlijn te willen insturen. Onder het totaal van antwoorden waren 11 van de 103 die geen richtlijn (meer) hanteren.

Vraag 6	Wilt u opsturen?	Antw. Ja: 100%.	Ontvangen Richtlijnen: 94%.
----------------	-------------------------	------------------------	------------------------------------

Naast de ervaring van betrokkenheid door het grote aantal lijsten is de variatie in de ontvangen richtlijnen welhaast de grootste eyeopener van dit onderzoek.

Overweldigend was de variatie in gebruikte VVB-tabellen. Ondermeer tot uitdrukking komend in hoogte, bruto of netto inkomen, wel of geen kinderaftrek, veel of weinig inkomens groepen variërend van 1 tot 25. Tabellen waarin alle te dekken kosten zijn begrepen en tabellen waarnaast nog anderen bronnen functioneren. Kerken waar niet of nauwelijks algemene middelen uit de kerk collecten worden gehaald en kerken waar ca 85% van de inkomsten uit collecten voor de kerk bestemd is.

Niet al die aspecten zijn af te lezen uit de tabellen zelf.

Het trekken van conclusies en het destilleren van een aanbeveling vanuit deze bron vergt een extra onderzoeksverwerking om elkaar te kunnen dienen met verbeteringen.

SAMENVATTING BEVINDINGEN EN VERVOLGSTAPPEN

De samenvatting en vervolgstappen zijn gebaseerd op een response van 103 van de 280 verzonden onderzoeksvragen.

I. Algemeen

1. Er is sprake van een grote mate van instemming, betrokkenheid en bereidheid tot medewerking bij de respondenten gezien de beantwoording, aanvullende vraagstelling en beschikbaarstelling van eigen gegevens.

II. Over VVB richtlijnen en collecten

2. Er bestaat een grote variatie in gehanteerde VVB-richtlijnen in de gemeenten tot uitdrukking komend in de hantering van bruto of netto tabellen, wel of geen kinderaftrek, veel, weinig of geen inkomensgroepen als ook een zeer verschillende keuze of naast VVB nog andere structurele inkomensbronnen worden gehanteerd.
3. Binnen de kerken bestaat een grote mate van onderscheid in het apart inzamelen voor verplichte kerkelijke doelen. In het overgrote deel van de gevallen (meer dan 90%) is aanvulling uit de kerkkas noodzakelijk.
4. Meer dan 2/3 deel van de kerken rapporteert dat er naast collecten voor kerkelijke doelen ook voor andere zaken wordt gecollecteerd. Deels binnen het kader van het werk van de diaconie maar vaak als extra deurcollecte, maar ook binnen het collecte rooster. Bijna de helft van de gemeenten geeft aan dat dit geheel of gedeeltelijk in de plaats komt van collecten voor kerkelijk noodzakelijke uitgaven.

III. Veranderend geefgedrag

5. In de waarneming van de respondenten is in ruim 80% van de gevallen sprake van een negatieve ontwikkeling van geefgedrag voor de kerk.
6. Driekwart van de ondervraagden geeft aan dat de kerkelijke inkomsten een 'zorgpunt' is, voor meerderen reden om (nieuwe) maatregelen te nemen voor verbetering of daarnaar op zoek te (willen) gaan. Als voornaamste oorzaken voor verminderd geefgedrag wordt een verminderde betrokkenheid en verschuiving naar buiten kerkelijke doelen genoemd, naast het ontbreken van vanzelfsprekendheden, voorleven en individualisme bij de keuze van giften en bijdragen.
7. In diverse aanvullende commentaren komt o.m. aan de orde dat veel meer dan tot nu toe binnen het ambtelijk werk gecommuniceerd moet worden over het geven voor de kerk en kerkelijke doelen om daarmee bij zowel jongeren als ouderen de liefde tot dienst voor de Heere tot uitdrukking te brengen. Deze conclusie kan in relatie gebracht worden met de door de synode geformuleerde opdracht tot nader onderzoek van de geefcultuur.

VERVOLGSTAPPEN

I. Procedureel

1. De inhoud van dit rapport en de conclusies ter kennis van de leden te brengen om daarmee een zo volledig mogelijk draagvlak te krijgen voor verbetervoorstellen.
2. Na de gehouden peilstemming met verwerking van de vele ingebrachte VVB richtlijnen te werken aan een basis VVB richtlijn met de optie om een beperkt aantal plaatselijk gerichte variaties aan te brengen, gebaseerd op transparante omgevingsfactoren.

II. Inhoudelijk

3. Binnen de plaatselijke kerk (opnieuw) bespreekbaar maken dat bijdragen aan de dienst van de Heere wezenlijk is en dat gaven aan kerk en nood in de wereld in goede harmonie dienen samen te gaan.
4. Met behulp van de (veelheid van) ingebrachte VVB richtlijnen komen tot een gedifferentieerd opzet van raamwerk tabellen waarin elementen als draagvlak, relatie met andere inkomsten bronnen en inzichtelijkheid duidelijke kenmerken dienen te zijn, waarbij de mogelijkheid ontstaat lokale invloeden en omstandigheden te verwerken.

Voor aanbeveling 3 kan de inhoud van de synodebespreking vastgelegd in artikel 143 en de voorgestelde besluittekst in artikel 145 goede handreiking bieden om tot een gemeenschappelijke benadering van gemeenten en gemeenteleden te komen. Hiervoor zijn plannen gemaakt door Deputaatschap Financiën en Beheer.

Aanbeveling 4 zal door SKB worden uitgevoerd na gehouden de presentatie op de AV van 6 november 2009.

“ Indien dit onderwerp in uw gemeente een 'zorgpunt' is, kun u aangeven op welk terrein”.

Geen probleem: 23%, met o.a. de navolgende opmerkingen:

- afgelopen jaren een ruim overschot gerealiseerd, doordat er veel aandacht aan is besteed
- niet onmiddellijk zorgpunt
- bovenop zitten bij achterblijvers, nieuwe gemeente
- geen probleem
- blijvend aandacht nodig
- na actie niet meer
- geen significante afwijking van gemiddelde van Cijfers & Feiten
- niet direct zorgpunt, maar soms is aanpassing wel gewenst

Wel een zorgpunt: 77% met o.a. de volgende opmerkingen:

- niet direct zorgpunt, maar soms is aanpassing wel gewenst
- toekomst kerkbouw wil nog niet erg lukken
- niet zorgen om VVB, maar landelijke ASE-steun wordt afgebouwd. Verhoging VVB zou kunnen helpen
- kosten overstijgen de opbrengsten
- alleen bij stevige druk en aandacht voldoende VVB
- zelf onderzoek gedaan: geen peil op te trekken, ALLEMAAL verschillende tabellen. Denken er over aan te geven dat iedereen moet geven wat zijn hart ingeeft
- verhouding niet-betalende groot: 35%
- 30% aantal geeft 60% inkomsten, 90% heeft eigenwoning; 1/3 van de adressen
- grote groep weinig of wanbetalers
- steeds kleiner deel reageert om VVB-verhoging periodiek te indexeren
- binnen 2 jaar sterke verhoging kosten kerkgebouw
- moeilijk om mensen bewust te maken, mensen benadrukken het vrijwillige karakter
- i.v.m. samenvoegingproces overgang , hanteren SKB-richtlijn, overgang erg groot
- ouderen geven het meest, inflatiefactor wordt niet jaarlijks meegenomen
- laatste jaren meer leden die geen VVB betalen
- 2010, structureel tekort door voortdurend dalend ledental
- het niveau blijft bij velen jaren gelijk
- automatisme door luxe positie in het verleden
- structurele achterblijvers
- twijfel waar het aan ligt, net onderzoek gestart
- onvoldoende 80% draagt bij; vraag om richtlijnen gekozen voor CGK; gemiddeld bedrag
- aantal niet-betalers en weinig betalers
- 500 leden, 1 predikant te gemakkelijke verwachtingspatroon dat het wel goed gaat
- 20 % betaald niet
- absoluut nuttig; op dit moment lopende VVB-actie
- kerkelijke financiën altijd moeizaam, ook gezien de landelijke verschillen
- jaarlijks tekort
- aanzienlijk deel niets of weinig
- verhoudingsgewijs te weinig betalende leden
- veel jongeren/studenten, vaak verhuizen, denken weinig te kunnen missen
- VVB-opbrengst is na actie net verhoogd met 35%
- eind 2008 een actie opgezet
- grotere groep jongeren die niets of te weinig betaald
- toenemend tekort en laatste jaren financiële ondersteuning Classis
- 0-betalers en te weinig
- dalend ledental

“ Indien dit onderwerp in uw gemeente een ‘zorgpunt’ is, kun u aangeven op welk terrein”.

- structureel probleem
- leden die niet of te laag bijdragen
- onregelmatige en niet-gevers
- deel betaald niet, ander deel te weinig
- geen verhoging en wanbetalers, ambtsdragers vinden aanspreken op gedrag moeilijk
- was een zorgpunt, nu alleen nog de “te lage” betalers
- veel niet-betalers en moeizaam jaarlijkse toezeggingen
- gemiddeld te laag en veel die niets geven
- de hoogte, jaarlijkse verhoging, gezinnen waarbij maar één ouder lid is
- veel adressen geven te weinig, door lauwheid t.a.v. de kerk
- niet afdragen volgens richtlijnen
- VVB is een “hot”-item, i.v.m. kleine gemeente met eigen predikant en bouwplannen en Classis met steunaanvragen
- behoorlijk deel gemeente geeft niets of zeer weinig
- deel gemeente is slordig bij betalen VVB
- studenten, starters (die VVB niet laten meegroeien met snelle stijging salaris) en veel verloop in de gemeente
- leden die te weinig bijdragen veroorzaken anderen teveel
- door teruglopend aantal leden
- teveel leden (20%) die niets of te weinig betalen
- veel adressen, die niet bijdragen
- VVB-bedragen worden niet verhoogd i.v.m. langdurige vacature voor 2^e predikant
- geven aan kerkelijke doelen moeizaam
- studenten geen gewoonte;, zou regel moeten zijn dat belijdende leden gewoon worden aangeslagen
- % niet-betalenden erg hoog. Hoogte van wel-betalende is ook zorgpunt. HULP IS WELKOM
- 14% niet; veel anderen weinig
- een percentage leden dat niet wil geven
- de richtlijn wordt niet gehanteerd
- altijd zorgpunt
- behoefte aan principiële onderbouwing voor het afschaffen van collecte voor kerk wordt probleem i.v.m. daling ledental
- deel blijft fors achter
- gavebereidheid varieert sterk
- enkelen geven niet, meerderen geven te weinig
- begroting niet sluitend; zorg is dat veel gemeenteleden, die geheel geen VVB betalen;
- 70% studenten, 30% moet VVB opbrengen, drukt onevenredig zwaar

BIJLAGE II   bij vraag 2: Over gebruik en toepassing van richtlijnen

“Gebruikt u een VVB Richtlijn en zo ja, hebt u de indruk dat deze door de gemeenteleden gehanteerd wordt”.

90% beantwoord de vraag met Ja, wel een richtlijn. 10% heeft geen richtlijn.

Nee, geen lijst. Opmerkingen:

- onvrede over oude lijst
- actie gepleegd
- vanaf 1-1-2009 niet meer, niet transparant, 20% van de leden draagt 80% van de inkomsten
- presentatie van resultatentabel met gemidd. 780 euro zie tekst
- Verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenteleden.
- tabel werd totaal niet goed gehanteerd; gemeente wordt nu dhv begroting geconfronteerd met benodigde bijdrage.

Ja, wel een lijst. Opmerkingen:

- te hoge norm
- wordt niet actief gecontroleerd
- resultaat zou doen vermoeden dat iedereen niet meer dan modaal verdient
- geen idee
- zeer twijfelachtig
- wil een % van netto loon
- want merendeel zou minder dan minimum hebben
- te klein deel reageert
- verschillend per generatie en/of (kerkelijke) achtergrond
- meesten wel, klein gedeelte niet
- geen opvolgen van de richtlijn, wel verhoging n.a.v. jaarlijkse kerkbegroting
- nu nog wel
- moeilijk te bepalen
- VVB tabel 20% lager dan SKB-exploitatie overschot
- niet bekend
- voortkomend uit luxepositie verleden
- 25% student, 25% volgens norm, 50% heeft zelf een hoogte vastgesteld
- gevolg van niet moeilijk te controleren
- met extra aandacht 20% meer
- niet door iedereen
- redelijk
- al jarenlang niet meer tabel aangepast, norm vrij hoog
- moeilijk in te schatten
- gedeeltelijk
- 70% wel
- voor 60% wel
- irrealistisch
- groot deel niet, anders zouden veel mensen tot de minima behoren
- gemiddelde blijft steken op €1100 bij de gevers,
- niet-gevers niet meegerekend
- moeilijk te bepalen
- er wordt minder gegeven
- absoluut niet
- slordig bij betalen
- door een enkeling echt gehanteerd
- over het algemeen wel
- er wordt wel elk jaar op gewezen
- niet in alle gevallen
- sommigen wel/velen niet
- voor 2009 aangepast, tabel SKB als richtsnoer genomen. Verder zie antwoord
- redelijk, bij tweeverdieners wat minder
- is er een betere tabel?
- gedeeltelijk
- officieel wel, maar... Gemiddelde opbrengst ligt erg laag
- moeilijk te controleren
- zou duiden op veel lage inkomens
- op dit moment geen inzicht
- richtlijn nog maar kort in gebruik
- mensen maken eigen keuzes
- niet altijd, maar geen fin. problemen

BIJLAGE III   bij vraag 3: Landelijke vaste kerkelijke doelen

Houdt u voor de landelijke vaste kerkelijke doelen, (Zending, Evangelisatie, Driehoek en TU) aparte inzamelingen en zo ja, via vaste collecten of ook op andere wijze.

Een groot aantal variaties.

1= Voor de viergenoemde vaste verplichtingen een geheel afzonderlijke inzameling

2= Aparte inzameling met aanvullende collecten

3= Aparte inzameling met aanvullende collecten en ontbrekend deel uit kerkkas

4=Collecten en kerkkas

5=Alles uit kerkkas = dat is ingebouwd in VVB al dan niet aangevuld uit andere alg. middelen (coll).

1: 3 %

2: 25% *)

3: 37% *)

4: 30%

5: 5%

*) Meestal alleen voor Zending en TU extra huis aan huis inzameling

- Collectes en aparte toezegging ZEDT
- Zending en TU via kerkkas
- TU en Zending apart quota
- Z en E onder vaste collecten, overige doelen onder collecte "kerkverband"
- via regelmatige collecten
- vaste 2e collecten
- plus andere doelen+gasten doelen
- gebrek aan motivatie Zending Congo
- d.m.v. quotacommissie, gehuwden € 17,-, alleenstaanden € 8,-
- Zending vast bedrag per gezin.
- vaste collecten, bij tekort aangevuld
- TU- inzameling
- Z en T via jaarlijks quotum + collecten, E en D via collecten
- Zending collecten Pinksteren, TU apart
- collecten niet dekkend
- Zending via zendingscommissie, TU, E en D via collecten
- op collecterooster, Zending ook nog apart
- niet voor Driehoek, zie collecterooster
- separate aanslagen andere kerkelijke doelen

BIJLAGE IV bij vraag 4: Collecten voor niet-kerkelijke doelen

Vinden er in uw gemeente met enige regelmaat collecten plaats voor niet-kerkelijke doeleinden (b.v. ondersteuning lokale acties, wereldproblemen).

Zo ja, komen deze dan op uw collecterooster in de plaats van collecten voor kerkelijke doelen of vindt de inzameling uitsluitend door middel van een extra deurcollecte plaats?

71% wel extra collecten niet kerkelijke doelen

In 48% van de gevallen komt deze geheel of gedeeltelijk in de plaats van reguliere 'kerk'-collecten, daaronder ook de diaconiecollecten verstaan.

- 25% naar diaconale doelen
- alleen bij rampen als deurcollecte
- via diaconie en diaconale collecten 6 x
- deur 20x
- beide 10 x
- Als 1e collecte, 2e collecte voor kerk heeft dan minder opbrengst
- Z&H en diaconie
- incidenteel
- i.p.v. diaconiecollecten
- soms en bid- en dankdag
- rooster
- dank- en biddag
- 2 keer per jaar "reserve"collecte op rooster
- collecten zijn alleen voor diaconie en bijzondere doelen
- als extra (2e) collecte 4 x
- avondmaalscollecten
- ingeroosterd
- zelden/soms, via deurcollecten 3 x
- naast collecten
- i.p.v. wekt veel irritatie
- extra collecten
- op biddag en in noodgevallen
- i.v.m. wildgroei gestopt

Kunt u aangeven of het geefgedrag verandert en als gevolg van welke invloeden.

17% duidt een positieve verandering

83% signaleert een neergaande ontwikkeling.

Reacties over stabiel zijn onder negatieve ontwikkeling gerekend.

Negatieve ontwikkeling:

- consistente ontwikkeling
- voor jongeren wegen kosten huis zwaar
- trage verandering, door verjonging en jongeren geven minder
- constant lichte daling recent wat meer verhoging van de munten
- kredietcrisis wijziging inkomenspatroon
- Aansprekende doelen leveren veelal beduidend meer op.
- Gemiddelde VVB stijgt niet
- Onderzoek gaande
- recessie, jeugd weet niet meer wat geven is.
- wordt veel energie in gestoken
- actualiteit doel
- ondanks vertrek leden blijft de vvb verhoudingswijs gelijk
- jongeren geven niet automatisch uit henzelf, minder betrokkenheid
- alleen bij aangeven dreigend tekort
- bij duidelijke bestemming hoger
- er wordt gewoonte getrouw en minder bewust gegeven
- jongeren volgen minder de richtlijn
- Kerk komt niet meer op 1e plaats men is kritischer, moeilijk om op peil te blijven
- bij geen aandacht zakt het terug
- acties nodig
- verschuiving van doelen
- door recessie en kerk niet meer nr. 1
- na speciale aandacht weer wat beter
- collectes speciale doelen meer opbrengst dan kerkelijke doeleinden
- VVB: wordt opgezegd als het tegenzit, Collecten: minder opbrengst, waarschijnlijk door minder kerkbezoek
- sinds geen eigen dominee hebben veel mensen VVB verlaagd
- kerk minder prioriteit
- meer naar specifieke doelen i.p.v. kerkdoeleinden
- recessie
- daling collecte door invoering tweede collecte, VVB stijging alleen na gerichte actie
- redelijk constant beeld
- men wordt laconieker in geefgedrag
- constant
- niet aan te geven, wordt wel tijd voor collectemunten
- te stabiel, goede ervaring met extra aandacht via beamer
- moeizaam, nauwelijks
- niet aan te geven
- geefgedrag wordt minder, vooral door jongere generatie
- bij andere moeiten, minder aandacht voor geefgedrag
- kleine muntjes
- kerk niet meer eerste prioriteit
- minder vanzelfsprekend; geven aan arme kinderen in Afrika wordt zelfs verwacht dat de kerk daaraan betaald.
- VVB heeft minder prioriteit, één van de goede doelen
- o.b.v. de jaarlijkse prijs indexering gemakzucht en andere prioriteiten
- Nood leert geven en aandacht geven scoort
- op dit moment geen inzicht
- afname betrokkenheid en dure woningen
- neg.
- VVB sluitpost
- dalend kredietcrises

Kunt u aangeven op het geefgedrag in positieve of negatieve zin verandert en als gevolg van welke invloeden.

Positieve ontwikkeling:

- zien stijging door goede afspraken
- bij goede vooraankondiging verhoogt de betrokkenheid/opbrengst
- i.v.m. nieuw te kopen kerkgebouw
- positieve reactie op verzoek VVB verhogen
- na aantrekken van 2e predikant
- brieven
- positief meer geven per ziel
- bij duidelijke doelen wordt er goed gegeven
- herhaalde oproepen en gerichte benadering hebben effect
- door acties
- bij genoeg aandacht, bijv. via beamer
- stabiel en royaal
- verbouw kerkgebouw
- lichte verbetering
- sinds vraag om automatische afschrijving
- oproep bij dreigend tekort helpt
- afgelopen 4 jaar VVB-opbrengst met 12,5% gestegen
- door groeiende gemeente en meer gegeven

BIJLAGE VI Geefgedrag en VVB discussienota

discussienota voor peiling onder leden, maart 2009

Introductie

Eén van de onderwerpen waarover SKB regelmatig wordt bevraagd is de omgang met VVB tabellen. Hoewel al gedurende ca. tien jaar SKB (voorheen Platform van CvB's) een uitvoerige nota ter beschikking heeft, blijft de vraag naar actuele tabellen bestaan.

Voldoet de 'oude' tabel niet meer? Of denkt men dat oude tabellen achterhaald zijn?

De tabel zelf staat in een stevig kader. Maar het feit dat de notering in euro's is, geeft niet voldoende antwoord op de vraag of deze nog actueel is.

Bij doorvragen komen we er achter, dat het geefgedrag binnen kerken aan slijtage onderhevig is. De vraag is niet altijd: hebt u voor ons een tabel, maar hoe krijgen we het voor elkaar dat ook naar de richtlijn van de tabel gegeven wordt.

Ook de hoogte wordt nogal eens ter discussie gesteld. Verderop in deze nota worden een tiental variabelen opgesomd die invloed hebben op de toepassing van de tabel (... Wat zit er wel en wat zit er niet in...).

Voor het bestuur voldoende redenen om het VVB gedrag binnen het kader van alle giften door kerkleden nog eens te onderzoeken om daarmee de leden te dienen.

Geefcultuur

Een punt dat alles te maken heeft met inkomsten is de 'geefcultuur' van gemeenteleden. Te Velde: "Vooral de laatste jaren spreekt men in de kerk her en der van bezuinigingen. De vraag is of dat wel nodig is. Ik geloof niet dat het gemiddelde inkomen per huishouden gedaald is sinds 1990. Wel denk ik dat er in de geefcultuur iets is veranderd. Mensen staan kritischer en individualistischer tegenover de kerk. Ze geven minder vaak uit loyaliteit. De VVB voelt als een belastingaanslag. De VVB en quota-methode ademen teveel de sfeer van centralisering en bureaucratie. In de jaren 1960 en 1970 boekten kerken daar winst mee, maar nu moeten we ons op deze methoden bezinnen. Hoe is de geefcultuur in onze eigen tijd en hoe kan de kerk hierbij aansluiten?"

Doel van deze nota

Allereerst informeren wij u hiermee over de ontwikkelingen zoals SKB die de laatste tijd heeft gevolgd. Voordat we onze advisering op dit punt aanpassen peilen wij graag de mening, praktijkervaring en toekomstvisie van onze leden op dit punt.

Herkent u zaken uit deze notitie? Welke tabellen past u toe? Heeft u daar goede ervaringen mee? Ondervindt u moeite met het innen van VVB al of niet in combinatie met een vermindering van geefbereidheid? Welke oplossingen heeft u bedacht of neemt u voor? Zijn er zaken in deze notitie die u mist of geheel anders ziet?

Naast deze praktische invalshoek gericht op het elkaar dienen met methodieken en andere handreikingen zal door het deputaatschap Financiën en Beheer in opdracht van de synode Zwolle Zuid nader onderzoek plaatsvinden over een aantal aspecten m.b.t. de omvang van de landelijke lasten en naar ontwikkelingen in het geefgedrag. Voorzover van toepassing zullen resultaten van deze SKB discussienota en onderzoeksresultaten van F&B worden gedeeld.

Wij vernemen graag uw reacties op info@steunpuntkb.nl. Op onze ledenvergadering in november informeren wij u over de voortgang.

De huidige tabel

Als er binnen een termijn van enkele jaren geen grote schommeling in economisch opzicht (en inkomenspolitiek) ontstaat, of een beheerste neergang of groei, is dat geen reden een tabel jaarlijks aan te passen. De waarde van een tabel is nu juist, dat bij verandering in inkomen men ook 'vanzelf' langs de ladder van de VVB-tabel meebeweegt. Toch heeft een tabel ook iets statisch als deze veel jaren onveranderd blijft.

Een nadeel van een algemeen toe te passen tabel is, dat het geen rekening houdt (kan houden) met de grote diversiteit van gemeenten. Uit onderzoek op dit gebied (G.J. te Rietstap) is wel gebleken dat kleine gemeenten vaker meer opbrengen dan grote gemeenten. Als in kleine gemeenten niet vele

welgestelden wonen ontstaat al snel de behoefte om de tabel maar wat te verhogen als instrument om het totale VVB niveau op te trekken.

Een ander fenomeen is de vraagstelling welke elementen wel of niet tot de VVB behoren. Binnen de vrijgemaakte kerken bestaat een (te?) grote mate van vrijheid om op materieel gebied een eigen kleur te geven of eigen beleid te voeren.

Wat valt onder de VVB

Bij diverse discussies over VVB tabellen komt steevast de vraag aan de orde wat er wel en wat er niet onder valt. Ook hier is het -zoals in meer zaken – in de vrijheid der kerken overgelaten hoe men VVB int en wat daaruit betaald zal worden. Daarin zit voor een deel de moeite voor SKB om tot een generiek advies te komen.

Variabelen inhoud VVB:

- Wel of geen 1e en 2e kerkcollecten naast de VVB voor algemene kerkuitgaven en verplichte aanslagen
- Wel of niet de extra vaste bijdragen voor de grote vier: Zending, Evangelisatie, De Driehoek, TU. (ZEDT)
- Wel of niet de vaste verplichtingen van Dep. Fin. en Beheer. (meestal wel, soms TU apart)
- Wel of niet overige (meest kleinere) vaste aanslagen in kerkelijk Nederland
- Ook belangrijk: is het een percentage van bruto of van netto inkomen, en wat is dan bruto?
- een duidelijke keuze om wel of niet 2 inkomens eerst bij elkaar op te tellen
- wel of niet een (eenvoudige) aftrekpost voor aantal al dan niet studerende kinderen.
- wel of niet diaconale inkomsten in de VVB gestopt. (komt zelden voor)

Huidige VVB tabel Platform/SKB

Inkomensklasse	Hier aankruisen Voorgesteld welk inkomen e VVB voor u van toepassing is	Gevraagde VVB volgens bestaande VVB- tabel	Hier invullen welke VVB u nu geeft
€ 0-15.000		2,0%	
€ 15.001-20.000		2,5%	
€ 20.001-25.000		3,0%	
€ 25.001-30.000		3,5%	
€ 30.001-35.000		4,0%	
€ 35.001-40.000		4,5%	
€ 40.001-45.000		5,0%	
€ 45.001-50.000		5,5%	
€ 50.001-55.000		6,0%	
€ 55.001-60.000		6,5%	
€ 60.001-65.000		7,0%	
€ 65.001-70.000		7,5%	
€ 70.001-75.000		8,0%	
> € 80.000		8,5%	

Bruto of netto tabel

De meeste tabellen die ons onder ogen komen zijn bruto jaartabellen. Een bruto tabel heeft voor- en nadelen, maar bij elke (andere) keuze wordt wel meer of minder zwaar bezwaar aangetekend. Bruto-tabellen, zo zegt men, doen geen recht aan diverse (vrije) beroepsgroepen, waarvan het bruto bedrag nauwelijks vergelijkbaar is met bruto uit het bedrijfsleven. Netto bedragen zijn vaak wel heel herkenbaar voor grote groepen in de meeste kerken. Bruto lijsten hebben de neiging netto gelezen te worden, zeker als uit de tabel (zoals bovenstaand) net niet echt duidelijk is wat bedoeld wordt.

De meer praktisch gerichte VVB-inners zullen al snel een voorkeur hebben voor een netto tabel. Discussie met gemeentelieden moet niet verzanden in dit soort aspecten. Vaak weet een gemeentelid sneller z'n netto inkomen te relateren aan een VVB-tabel, dan dat van hem verwacht wordt om het bruto inkomen na te gaan. Ook zijn er varianten bekend waarbij bruto- en netto inkomen naast elkaar wordt gezet.

Naar draagkracht

Blijkens ingezamelde tabellen wordt de vraag naar wat draagkracht is niet vanzelfsprekend beantwoord. De huidige tabel loopt van 2% tot 8,5%. Het laatste percentage gekoppeld aan een inkomen van > € 80.000,-. Midden en hogere inkomens vanaf 5% en hoger. Met een inkomen van bruto € 40.000,- wordt verwacht dat er € 2.000,- aan VVB wordt gegeven. Als kerken bij toepassing van deze tabel nog niet alle grotere quota hebben ingecalculereerd komt daar, bij hantering van het draagkrachtprincipe, nog eens ca € 200,- op jaarbasis bij.

Andere vaste quota

Binnen onze kerken kennen we naast de plaatselijke verplichting 'instandhouding eredienst' en diaconie nog een aantal vaste verplichtingen voor het kerkverband, de z.g. quota die worden geïnd door Deputaten Financiën en Beheer. Voor 2009 is dat bepaald op € 34,92. Het totale bedrag is € 4.350.000,- bij 124.588 zielen.

Naast deze gezamenlijke quota zijn er binnen het kerkverband nog een aantal 'verplichte' bedragen, w.o. Evangelie en Moslims, Verkondiging aan Joden en DVN. Om het beeld compleet te maken zijn er nog tal van lokale beslissingen om zowel aan landelijke organisaties (b.v. Broederschap Spanje en vele anderen) als aan lokale of regionale stichtingen bij te dragen.

Voor meerdere kleinere vaste posten zal niet specifiek een inzameling gehouden worden, zelfs niet apart gecollecteerd. De grootste post wordt gevormd door de bijdrage TU Kampen ca. 25%, terwijl Evangelisatie en Zending een forse 2e plaats innemen. Voor een aantal kerken is dit een reden om voor deze beide doelen een aparte inzameling te houden. Voeg daarbij de nog veel hogere bedragen toe die aan Zendingsdeputaten en regionale en plaatselijke Evangelisatie of kerkstichtende activiteiten worden besteed, dan is er meer dan voldoende reden om na te gaan of deze bedragen uit de VVB gehaald moeten worden of dat het zinvol is hiervoor apart te werven.

Daarnaast kennen we de post VSE, het emeritaat voor predikanten € 29,50 (2009) per ziel. Anderen gemeenten plaatsen deze doeleinden 'tot vervelens toe' op het (2e) collecte rooster, althans, zo wordt dat soms ervaren.

Bedrag per ziel

Vanuit de praktijk hebben we ervaren welke valkuilen ontstaan indien de bedragen van de quota zoals die vanaf de vraagkant ontstaan onverkort met de eigen gemeenteleden worden gecommuniceerd. Met begrip voor de beleidsmakers in Deputaten en andere zorgverleners die om een bijdrage vragen, kan het zwaar negatief uitvallen voor kerken die op basis van zielental deze bedragen omzetten naar een bijdrageverplichting richting kerkleden.

Bekend zal zijn dat gemeenten met een groot aandeel jonge gezinnen of veel studenten overbelast worden als ook aan de geefkant per ziel moet worden opgebracht. Gezinnen met 2, 3 of 4 kinderen worden dus dubbel tot driekeer zoveel belast als een echtpaar zonder kinderen of waarvan de kinderen uit huis zijn. De discussie is nu niet om het stelsel van verdelen aan de inningkant te veranderen, maar voeren we in dit verband wel het pleit om bij alle extra inningen ook het z.g. draagkrachtprincipe toe te passen en verplichting uit te drukken in gemiddelde waarden per betalend VVB adres of nog liever een bedrag van....tot. Voor deze toepassing kan ook een 'aparte' tabel worden gemaakt, waarbij ook voor deze aanvullende inningen het draagkracht principe wordt toegepast.

Methodiek voor inning

Er bestaat een variatie van methoden om de jaarlijks VVB bijdragen –en daarbij de noodzakelijke verhogingen binnen te krijgen.

Een gebruikelijke methode is het het publiceren van en via kerkblad oproepen tot het volgen van de bijdragen tabel. De tabel kan bruto of netto zijn. Soms wordt de tabel voorzien van een toelichtende beroeps- of inkomensgroepindeling.

Veel vaker zien we de jaarlijkse VVB brief met invulformulier, al dan niet persoonlijk gebracht en gehaald.

Ook zijn er kerken die in staat zijn de automatische incasso's toepassen en zo de jaarlijkse verhoging doorvoeren, nadat dit eenmalig duidelijk vooraf overeengekomen is. (met uiteraard de mogelijkheid tot bezwaar kenbaar maken bij veranderende omstandigheden.

(....het zgn. piep systeem). Dat bij de toepassing van deze methodiek uiteraard jaarlijks zorgvuldig gepubliceerd wordt mag duidelijk zijn.

Voor een intensieve aanpak en persoonlijk benadering kan gewerkt worden met VVB-medewerkers binnen de commissie van Beheer al dan niet aangestuurd door VVB coördinatoren en met een VVB-team, afhankelijk van de grote van de gemeente. Een parallelle gezamenlijke aanpak kan zinvol zijn voor de grotere bijdragen naast de VVB (b.v. Zending, Evangelisatie, De Driehoek en TU). Ook hier geldt dan weer dat wordt bijgedragen naar draagkracht per VVB adres en niet het quotum bedrag per ziel. Een aparte richtlijn zal hier vorm aan kunnen geven.

Van belang wordt geacht, dat er een structurele verbindingslijn bestaat met de ambtsdragers gericht op evidente achterblijvers of structurele terugloop van bijdragen.

BIJLAGE VII Artikel 145 Acta GS Zwolle 2008

Hoofdstuk XV Financiën en Beheer Acta Generale Synode Zwolle-Zuid 2008 (herziene tekst september 2009)

Artikel 145

10-10-2008

Onderzoek quota

Materiaal:

1. rapport financiële commissie GS;
2. aanbiedingsbrief d.d. 18 september 2008 van deputaten financiën & beheer inzake begrotingen en quota 2009-2011 deputaatschappen.

Besluit:

deputaten F&B op te dragen onderzoek te doen naar de omvang van de landelijke financiële lasten binnen de Gereformeerde Kerken (die voor een belangrijk deel via quota van de kerken worden geheven) en naar ontwikkelingen in het geefgedrag binnen de kerken; daarbij tevens het volgende te bepalen:

- a. waar mogelijk en zinvol betrekken deputaten F&B bij hun onderzoek andere kerkelijke organen en organisaties;
- b. deputaten F&B geven in hun onderzoek aandacht aan gegevens uit de Gereformeerde Kerken en uit andere kerkgemeenschappen. Zij kunnen daartoe indien nodig externe ondersteuning inschakelen;
- c. deputaten F&B dienen aan de volgende synode te rapporteren over hun bevindingen met aandacht voor onder andere kengetallen in relatie tot doelstellingen, financieringssystematiek, methoden van geldwerving en communicatie;
- d. deputaten F&B kunnen voor dit onderzoek beschikken over een budget van in totaal maximaal € 5.000,- ten laste van de algemene reserve.

Grond:

voor onderbouwing van beleidsontwikkeling in dezen is inzicht nodig in de landelijke inkomsten en uitgaven, geefgedrag en financiële draagkracht binnen de kerken, aangevuld met informatie over deze aspecten op lokaal niveau voor zover daarover informatie te verkrijgen is. Waar mogelijk is normering gewenst.

Bespreking.

Het eerste voorstel dienaangaande komt in bespreking op 26 september 2008. De Financiële Commissie geeft in overweging een onderzoek te doen naar het financiële draagvlak binnen de kerken voor het geheel van het kerkelijk leven en de daarbij behorende quota. Prof. Te Velde vraagt zich hierbij af wat je wilt onderzoeken. De hele geefcultuur binnen de kerken? Wat wil je weten en met welk doel? En realiseren we ons dat de uitkomst wel eens desastreus kan zijn? Veel is bekend, onder meer uit de kengetallen van de SKB. Als er gebrek aan draagvlak zou zijn voor de centrale kerkelijke financiering, dan moeten we meer en beter inzetten op de communicatie daarover. Alleen quota opleggen is inderdaad niet stimulerend. De bespreking wordt hierna verdaagd.

Tweede ronde

Op 10 oktober komt het voorstel weer in bespreking. De Financiële Commissie is er bij de herformulering van de opdracht van uitgegaan dat Deputaten F&B zelf voldoende zicht hebben welke andere organisaties bij het onderzoek kunnen worden betrokken en uit welke bestaande bronnen informatie kan worden verkregen. Ook heeft prof. Te Velde, in vooroverleg met de FC, bouwstenen voor de formulering van het voorstel aangeleverd.

In de bespreking is er nog steeds aarzeling. Wat is het doel? Zoek je naar een maximumbijdrage of wil je juist gaan stimuleren dat er een grotere bereidheid komt om te geven voor het werk in de kerk. Een geestelijke dimensie wordt gemist.

Br. Verkade (FC) antwoordt dat het voorgestelde onderzoek voor deputaten F&B van groot belang is. Vanuit hun verantwoordelijkheid voor de kerkelijke financiën is inzicht in de financiële mogelijkheden nodig. Ook zou dit onderzoek een aanzet kunnen geven om tot bundeling van geldstromen te komen.

Want naast de quota zijn er nog meerdere vragen aan de kerken om financiële ondersteuning; het gaat o.a. om particuliere acties. Br. Post (F&B) merkt op dat de spits van het onderzoek is verlegd van “mogelijkheden” naar “geefgedrag”. Onderkend wordt dat negatieve gevolgen kunnen ontstaan in de zin zoals prof. Te Velde in de eerste ronde signaleerde. Anderzijds is het moeilijk om met een dergelijk onderzoek positieve effecten te bewerken, hoewel aan dit dilemma in de formulering wel getracht is tegemoet te komen. Het amendement om de gronden waarin het onderzoek mede wordt gebaseerd op binnen de kerken levende gedachten over de (te hoge) quota te laten vervallen wordt overgenomen. De resterende grond geeft voldoende aan binnen welke kaders het onderzoek moet plaatsvinden.

Het aldus geamendeerde besluit wordt daarop aanvaard (7 stemmen tegen)